

LLUM D'OLI

butlletí informatiu de
l'**A**grupació **C**ultural de **P**orreres

Dep. Legal 76/1979

juny 1980 num. 8

monti-sion

resposta de
mallorca al decret
de nova planta

ja he trobat
el dimoni

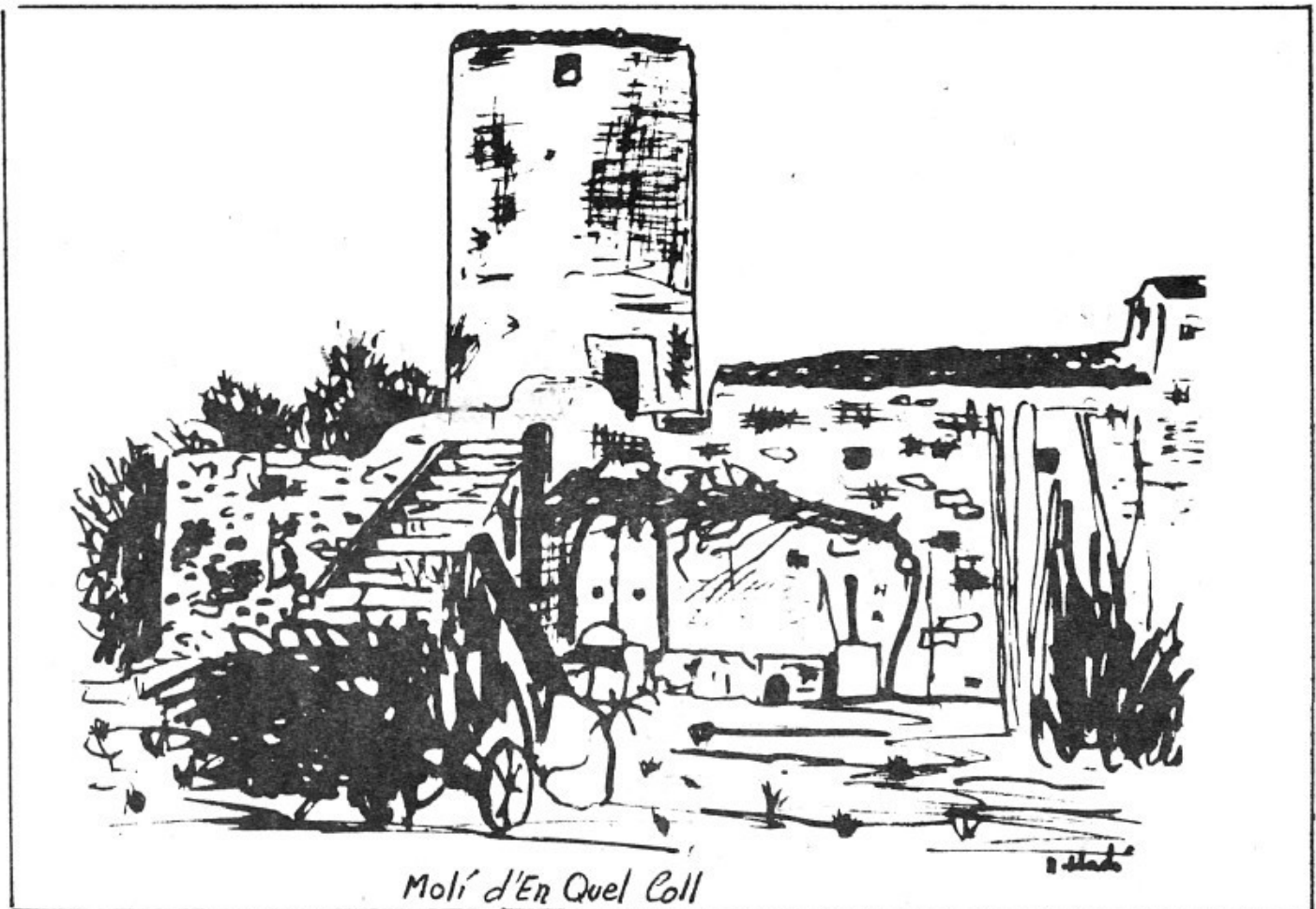
sa pigota

Aquest es l'edat oficial de l'Associació de Pagesos Forans de Mallorca, aprovat el 14 de juny del 1979, aquest any servirà de distinció de la mateixa Associació, i, a més de l'ús oficial que se farà d'ell, servirà vora les capçaleres de les publicacions que pertanyen al grup.

A la mateixa reunió s'aprova fer entrega d'alguns títols a Miquel Marqués, director del "Solà" i president d'honor de l'Associació, així com també a Lluís Alemany, anomenat soci d'honor de Pagesos Forans. Aquestes entregues, junt amb els respectius títols, es faran a Delà, al Berg d'una trobada prevista pel 22 del pròxim mes de juny.

Per unanimitat, s'acorda també enviar un telegrama d'afecte a José Luis Cobian, a rei de la condanna sufrida darrerament.

Molí d'En Quel Coll

LA MOSTRA

Un espai amb el que comptàvem gairebé totes les viles mallorquines era la Mostra, que complia, fonamentalment, dos objectius:

- a) com a camp on s'adriestaven en el maneig de les armes
- b) com a acte de passar revista en públic per part de les autoritats a l'armament, homes i cavalls.

Veiem a continuació, a través d'alguns documents dels segles XIV, XV i XVI, la importància i la funció de la Mostra dels Tiradors en el cas concret de Porreres, que sembla estava ubicada davora l'actual escola nova.

1) Com a camp apropiat on s'exercitaven en el joc de la ballesta, la Mostra normalment era propietat del municipi. Aquest joc era protegit per l'autoritat reial, atesa la gran utilitat que aportava al Regne. Sabem que en el segle XIV el governador, a instància de joves porrerencs, manà al batlle i jurats de Porreres que procurassin un camp ben guardat de tot perill per aprendre el joc de la ballesta. En una altra ocasió Roger de Montcada en carta dirigida el 22 de maig de 1406 al batlle i jurats de Porreres manà que la Mostra es mudàs a un lloc avinent i no perillós doncs els jugadors deixarien de jugar i això no convenia perquè el dit joc de la ballesta era un dels principals exercicis necessaris per disposar de gent preparada per defensar el Regne. L'any 1410 Palai Unís en una circular a tots els batlles de fo-

ra la Ciutat diu: "Com nos ensemps amb los honrats jurats del dit Regne e los XXIIII prohòmens elets a les ordinacions faedores per certes causes e raons vigents e necessàries a conservació del dit Regne e defensa daquell, haïam deliberat que per vosaltres e en vosres parròquies de present sia feta diligent inquisició o escrutini del nombre dels hòmens de tota la parròquia e quines armes han e quants homes de ballesta hi pot haver e daçò sia fet per vosaltres memorial e quants vecins e altres cavalcadures han e forçar aquells quen apparra qui no hagen armes de fornirse daquelles que us aparega a aquells esser necessàries..."

Cal assenyalar que malgrat la vila de Porreres no tengués costa i per tant el perill d'inursions fos menor, les viles de l'interior de l'illa també contribuïen a la defensa tenint un tros de costa assignat a cada una d'elles. Als porrerencs els corresponia col·laborar en la defensa de les costes de Santanyí. Així en una altra carta de Palai Unís, governador de Mallorca, dirigida al batlle de Porreres mana que ajudin i facilitin pel joc de la ballesta a Bartomeu Riera i altres ballesters els quals hauran d'anar a socórrer Santanyí en el cas de què es tenguin noves de naus enemigues.

El 31 de desembre -diada commemorativa de la conquesta catalana- era costum que els ballesters es disputassin un

pitxer d'argent en una mena de concurs que s'organitzava. En data de 5 de març de 1381 el rei Pere el Cerimoniós des de Saragossa autoritzava als jurats per celebrar un altre concurs de tir anual el dia de Pasqua otorgant així un altre pitxer d'argent.

2) A la Mostra periòdicament se revisava la gent d'armes de la vila. Així el lloctinent general el 2 de maig de 1596 manava als batlles d'una sèrie de viles que cadascú en la seva es preparàs doncs s'hi aniria a fer una visita "circa de la justícia com encara del govern y coses de guerra tenint tota la gent a punt per haver de fer mostra". La visita havia de començar per Algaida, Montufri, Sineu (on acudirien els de Sant Joan), Petra, Artà, Manacor, Felanitx, Santanyí, Campos, "ahont vendran los de Porreres axí per la mostra y resseña com encara per demanar sa justícia" i finalment Llucmajor.

Pel desembre de 1414, Palai Unís manava als batlles de la part forana que se fes escrutini del nombre "dels hòmens de tota la parròquia e quines armes han e quants recins e altres cavalcaures suficients" doncs se temien notícies dels preparatius que es feien a Portugal i calia "resistir el gran estol de naus i galeas armades e homs d'armes que se reuneix en lo reïne de Portugal i que se dubte vendran en aquestes mars".

Maria Barceló Crespí

RESPOSTA DE MALLORCA AL DECRET DE NOVA PLANTA; ENGUANY A PORRERES

Sembla ésser que els actes que es celebraren a Pollença commemoratius de l'implantació del decret de Nova Planta pel rei Felip V, que significà per a les illes la pèrdua del seu règim autònom i la pèrdua de la oficialitat del català,

hindran una continuïtat. Uns quants pobles estaven disposats enguany a continuar aquests actes, l'Agrupació Cultural de Porreres, ha sol·licitat a l'OCB el recolzament per aquesta celebració, que coincidirà amb les seves festes patronals.

Notícia apareguda a EL GALL, de Pollença...

MONTI-SION per Pere Torres

Em plau considerar el LLUM D'OLI com a lloc de trobada i amistós diàleg sobre els temes que afecten al nostre poble. La veritat és que m'estranyava que no sortís a rotlle el tema de Monti-Sion, a pesar de ser comentari habitual a qualsevol tertúlia de porrerencs, des de el maig de l'any passat. Pareix que hi havia un cert pudor per no tocar un punt que afecta als sentiments més vius del poble. I tampoc m'agradava ser el primer en encetar la qüestió, quan la meua opinió i postura havia estat llargament publicada a "Semilla" del juny passat.

Em donen ocasió d'entrar en conversa l'escrit d'En Miquel Barceló i la rèplica que li feu D. Francesc Sastre. He de confessar que un i altre els he tengut un poquet mals d'entendre i que me perdonin si no els interpret bé. També En Francesc Llinàs n'ha fet un comentari a "Diario de Mallorca", però al meu veure, no ha sabut en devinar per on anaven els tirs. No voldria prendre un to polèmic, sinó de simple exposició d'uns fets i una opinió, sense molestar ningú, com qui té una conversa gairebé intrascendent entre amics.

Si una cosa queda clara a l'escrit del Sr. Francesc és l'afirmació de que "el actual Ayuntamiento jamás ha pretendido la administración de Monti-Sion". Més aquesta afirmació a mi em sembla un poc discutible. Si el que es vol dir és que l'Ajuntament just pretén ser reconegut com a propietari i que tots els maldecaps

i despeses vagin a compte de la Parròquia, aquestes són unes amigues que no convençerien a ningú. Perquè en principi, cadascú ha d'administrar el que és seu. I si l'Ajuntament aconseguís demostrar uns drets de propietat sobre el Santuari (cosa que no crec possible de cap vent del món), hauria de carregar necessàriament amb l'administració, tant si la pretén com si no. Es veu que un propietari pot cedir a un altre l'administració dels seus béns; però sempre que aquest altre l'accepti. I donar per suposat que avui en dia la Parròquia vulgui

acceptar l'administració d'una propietat municipal així com així, no pareix propi dels temps que correm. Dins aquesta hipòtesi es podrien discutir els termes en que la Parròquia es fes càrrec de l'administració de l'oratori per cuidar del culte de la Mare de Déu; i fins i tot es podrien estudiar alguns altres punts per millor servei del poble al qual la Parròquia es deu completament. Però la figura d'un rector administrador d'un bar municipal o d'unes teulades de l'Ajuntament, no pot estar més enfora de les idees avui universalment acceptades sobre separació entre l'Església i l'Estat.

Per altra part, l'esmentada afirmació no lliga fàcilment amb aquesta altra que llegim més avall: "El Ayuntamiento actual, lo que pretende es perpetuar la herencia recibida, y no pensamos renegar de la misma". Perquè els drets històrics de l'Ajuntament sobre Monti-Sion, eren precisament drets d'intervenció en la seva administració. Els documents històrics anteriors a la desamortització parlen constantment de que Monti-Sion està baix del patronat dels Regidors o Jurats. Serveixin com a mostra aquestes dues cites del "Llibre de Arrendaments de Ntra. Sra. del Puig de MontiSion": "A la primera plana del llibre hi llegim: "Dia 23 Agost 1778. Tothom y tota persona qui vulla y entenga arrendar... las brostas y conrons de Ntra. Sra. del Puig de MontiSion de que son protectors los Regidores...". I de

vers mitjan llibre hi trobam aquest escrit: "En la villa de Porreras a los 20 días del mes de Abril de 1802. Certifico como Secretario del Ayuntamiento de esta Villa que en este mismo día se ha nombrado por los Protectores y Administradores del Oratorio, Casas y Tierra de Nuestra Sra. del Monte Sion que son el M. Rdo. Sr. Rector y los Magcos. Sres. Regidores..." Qualsevol pot comprendre que si l'Ajuntament consideràs en aquells moments Monti-Sion com a propietat seva, s'emprarien un altre tipus d'expressions; perquè una cosa és ser protectors i administradors, i una altra cosa molt distinta és ser propietaris. A més, la intervenció de l'Ajuntament en l'administració del Santuari, es dona dins un contexte legal acceptat per tradició generalitzada, en que els Ajuntaments estaven subjectes a l'autoritat del Bisbe per tot quant es referia a béns religiosos, el que a Porreres passava amb Monti-Sion, la Santa Creu i l'Hospitalet. I aquesta seria en tot cas l'herència que podria tenir l'Ajuntament, si no hagués quedat abolida per la nova situació legal produïda després de la desamortització, quan l'any 1865 l'Administració de l'Estat reconeix Monti-Sion com a propietat exclusiva de l'Església, segons ja vaig de tallar a "Semilla". De totes formes el Sr. Francesc ens diu clarament que això de l'administració no entra dins la seva intenció el reclamar-ho.

En aquest cas, quina és l'herència que pot pretendre el nostre Ajuntament? He de confessar que entre els molts de papers i llibres

que han passat per les meves mans, no he trobat mai un document que faci sospitar que Monti-Sion hagi estat mai propietat de l'Ajuntament si llevam els inventaris del propi Ajuntament que comencen a relacionar-lo l'any 1879. En les capbreuacions, o declaracions de béns davant notari, que fa l'Ajuntament els anys els anys 1809 i 1833, no anomena per res Monti-Sion. Qualsevol ho pot comprovar a l'Arxiu Històric de Mallorca, secció Protocols, tom 1.015, fol 367 i tom 1.018, fol 753. I no hi ha constància de cap fet legal en els anys posteriors, en virtut del qual l'Ajuntament pogués adquirir uns drets de propietat que abans no tenia. És curiós que l'Ajuntament comenci a inventariar Monti-Sion més o manco en els mateixos anys en que deixa d'intervenir en l'administració. Efectivament, l'any 1872 és el darrer any en que el batlle firma (juntament amb el rector) l'aprovació dels comptes de Monti-Sion. I l'any 1890 és el darrer any en que consta que el caixonet de la Mare de Déu s'obri i es compten les almoines en presència d'un regidor, que devia tenir una de les dues claus que es necessiten per obrir el caixonet i que es veu la degué entregar al rector. De llavors ençà, l'administració de Monti-Sion està exclusiva ment en mans de la Parròquia, sense que trobem mai el més petit indicatiu de que tal situació hagi estat acordada amb l'Ajuntament, com caldria d'existir uns drets municipals; sinó que la Parròquia actua com exclusiu propietari d'uns béns que sap estan destinats al servei del poble, però sense que

les autoritats municipals hi tinguin cap dret especial. Per això, l'Ajuntament no sols és absolutament aliè a l'administració, de la qual no en sap res des de 1872, sinó que mai l'Ajuntament es comporta com a propietari i dins els darrers cent anys no intervé ni quan hi ha un canvi del personal administrador (siguin rectors, siguin donats), ni quan hi ha un canvi de la mateixa propietat (quan l'any 1889 D. Antoni Riera dona el troç de garriga, o quan l'any 1954 es fa la nova carretera). Molt menys ha intervingut (s'entén a títol de propietari) quan la Parròquia ha realitzat reformes notables, com la restauració de l'edifici o la duita de l'electricitat i de l'aigua.

Si les coses son així, d'on pot arrancar aquesta pretesa herència de l'Ajuntament, que si hagués existit alguna vegada, ja estaria abolida per prescripció? Si s'ha de sustentar just sobre els seus inventaris patrimonials, feble fonament és aquest, que a més ha contengut altres dos errors respecte de propietats de la Parròquia i que foren reconeguts en el seu dia per les autoritats municipals, davant la documentació que les vaig presentar. ¿Com es pot adduir com a prova apodíctica un inventari que està comprovat i acceptat que conté errors?

Me pareixen tan clars aquests raonaments, que per a mi no tenen volta de fulla. No es estrany que les mateixes autoritats municipals en temps recents, s'hagin mostrat vacil·lants en aquest punt. Efectivament, devers l'any 1950, l'Ajuntament deixà d'inventariar

Monti-Sion entre les seves propietats. Quan l'any 1958 es feu el cadastre de rústica, la nostra administració municipal consignà les dues parcel·les que conformen Monti-Sion a nom de "Obispado de Mallorca". Quan l'any 1961, per disposició del Govern, l'Ajuntament inscrivé en el Registre de la Propietat tots els seus béns, no hi va incloure Monti-Sion. I finalment quan l'any 1973 es feu el nou cadastre d'urbana, les autoritats municipals prengueren la decisió salomònica, encara que no gaire sàvia, de xapar Monti-Sion per mig i posar un troç a nom de l'Ajuntament i l'altre (l'únic que paga contribució) a nom de Mitra Diocesana. Es curiós comprovar que aquesta titularitat de "Obispado" o "Mitra" que tanques suspicàcies ha despertat, ha estat posada fa més de vint anys per l'administració civil, sia municipal, sia d'Hisenda; cosa que no és gens rara, perquè ho solen fer així per sistema tots els funcionaris de l'Estat quan han de relacionar els béns de les Parròquies. En canvi per l'administració eclesiàstica està ben clar que Monti-Sion pertany a la

Parròquia de Porreres i no al Bisbat.

Per la Parròquia no ha existit mai cap dubte de que Monti-Sion es responsabilitat exclusiva seva des de fa cent anys, i el seu comportament ha estat sempre conseqüent amb aquesta convicció. Però vull acceptar que no puc ser jutge i part, i per això, ja que els actuals regidors no es donen per convençuts, consider que la passa lògica a donar ara, seria sometre les argumentacions d'una i altra part al dictamen dels entesos en qüestions jurídiques, que com a persones independents i amb autoritat moral, puguin expressar el seu parer. També aquí pot passar allò de que qui manco hi sap més hi diu. La bona voluntat dels nostres regidors, que no he posat mai en dubte, pot no ésser suficient. Deixem doncs als tècnics les qüestions tècniques i evitem caure en fàcils demagògies o perdre temps discutint punts que són clars pels entesos. He de suposar que tant els partits representats en el nostre Consistori, com la mateixa administració municipal o el Consell de Mallorca, tendran les seves

assessories jurídiques. Quan les pretensions de l'Ajuntament venguin avalades de forma oficial i pública per un professional competent, llavors crec que s'haurà donat una passa per resoldre definitivament aquest assumpte amb la serietat i profunditat que requereix. Es un camí que fa temps vaig suggerir i que ignor per quines dificultats no s'ha caminat.

No puc abusar més dels lectors. Deixaré per una propera ocasió fer un comentari sobre les quimeres i els fantasmes que ha suscitat en algunes persones el tema de Monti-Sion, dins els darrers dotze mesos.

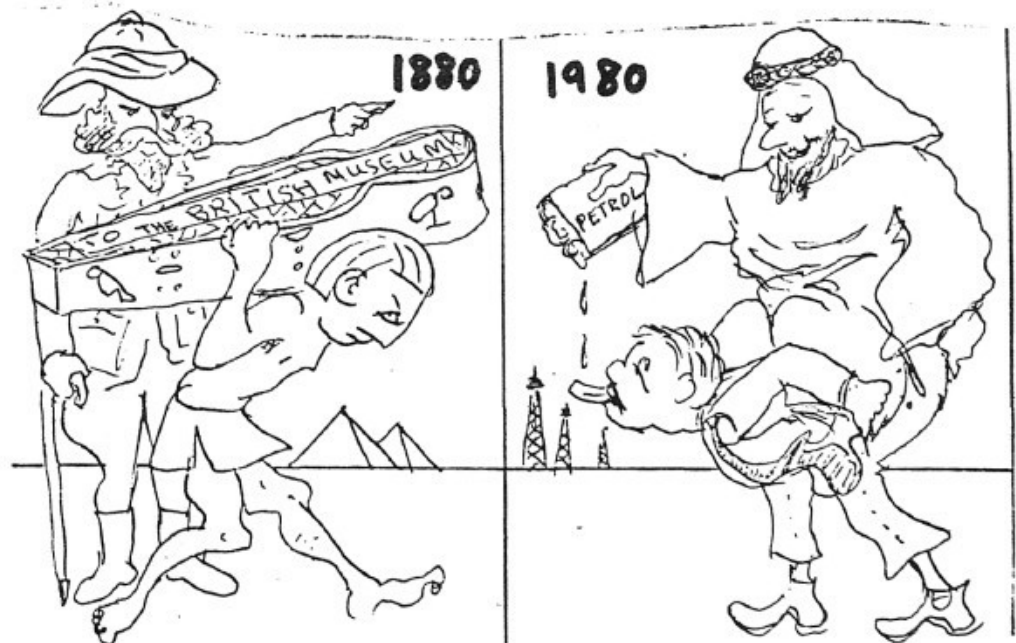
Ah, i que ningú passi pena! Monti-Sion no caurà. La nostra Parròquia duu molts d'anys i esforços en la restauració i sosteniment del Santuari, i no pensa deixar-ho per ara. Amb l'ajuda de tot el poble, com és natural i s'ha fet sempre.

PERE TORRES

HUMOR

cent anys
de
colonialisme

per Guillem

EL DECRET DE NOVA PLANTA

6

per joan melià

Enguany els porrerencs som els responsables de donar continuïtat a una festa que va iniciar-se l'any passat a Pollença i que pretén assentar-se definitivament dins el calendari festiu de Mallorca amb la particularitat que cada any se celebra a un poble diferent fins que hagi passat per tots els pobles de l'illa.

La festa té un nom, "RESPONSTA DE MALLORCA AL DECRET DE NOVA PLANTA", i per saber-ne el significat per ventura convindrà fer un repàs, encara que sigui molt per damunt, a un moment de la nostra història, la guerra de Successió.

LA GUERRA

A la mort del rei Carles II (1700) l'herència de la corona tenia dos pretendents l'arxiduc Carles d'Àustria i Felip de Borbó, príncep francès. El 1702 esclatà la guerra i els qui havien d'esser els seus súbdits es dividiren en dos bàndols segons fossin partidaris de l'un o de l'altre.

Els mallorquins, exceptuant un grup molt reduït de la noblesa i de l'alt clergat, eren partidaris (igual que els aragonesos, valencians i catalans) de mantenir l'estructura d'estat federalista, enfront de la tendència centralitzadora castellana, i de fer que l'autoritat de les lleis continuàs estant per damunt el poder reial, per aquests motius es decantaren a favor de l'arxiduc Carles i s'enfrontaren al representant del model francès de monarquia que tan nefast arriba-

ria a ser per les nacionalitats que passaren a dependre'n.

Qüestions de política internacional (voluntat, per part de la resta d'estats, de mantenir un equilibri de forces a Europa, elecció de l'arxiduc Carles com a hereu de la corona austríaca, etc.) feren que el desenllaç final (1713) fos favorable al príncep Felip, que regnà amb el nom de Felip V.

A poc a poc varen ser derrotats tots els adversaris de la monarquia borbònica, el 1714 es rendí Barcelona després d'una heròica resistència i, poc després,

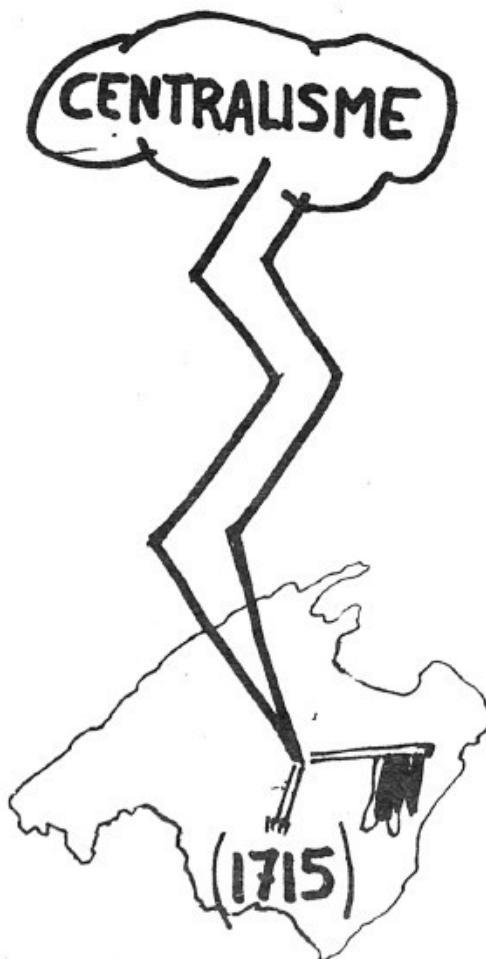
en darrer lloc ho va fer Mallorca. Era l'any 1715 (Cal afegir que València i Aragó s'havien rendit bastant abans).

REPRESALIES DEL VENCEDOR; DECRET DE NOVA PLANTA.

El nou rei prengué represalies contra els que s'hi havien manifestat hostils i amb la promulgació dels Decrets de Nova Planta, que s'aplicaren als regnes de València i Aragó (1707), a Catalunya (1716) i a Mallorca (1715), aconseguí allò que havia aconsellat el "conde-duque de Olivares" a Felip IV, fer desaparèixer de cada una d'aquestes comunitats les institucions de govern i lleis pròpies per esser substituïdes per unes altres, totalment estranyes, i fetes seguint el model de Castella. Això significà per a Mallorca, i també per a les terres abans esmentades, la subjugació al centralisme de la cort madrilenya i la pèrdua total de la seva autonomia. D'altra banda els nostres pobles varen minvat el seu dret a autoregir-se i a incidir sobre la política global de Mallorca; en aquesta època va esser quan es resuscità un nom romà, Palma, per a substituir el que fins aleshores havia estat el normal, Ciutat de Mallorca.

CONSEQUÈNCIES LINGÜÍSTIQUES

A l'esguard d'aquesta pèrdua de poder polític, el Decret de Nova Planta també significà un gran cop per a la nostra cultura per tal com va esser la institucionalització del castellà com a llengua oficial i, en aquest sentit, el rei deia que, davant

els problemes que pogués suposar la supressió immediata de l'ús públic del català, se procuraria "mañosamente ir introduciendo la lengua castellana".

La castellanització lingüística va esser afavorida per la política, puix que a partir d'aquest moment començaren a arribar funcionaris i delegats de la cort castellana els quals, gràcies als seus càrrecs, aviat adquiriren prestigi entre les classes altes mallorquines, que no sols s'hi regraciaren parlant sempre amb ells en castellà, sinó que, els imitaren fins i tot en el menyspreu de la llengua de l'illa i feren que el seu ús fos considerat com a signe d'incultura i propi de les classes baixes.

El fet és que, fins ara, entre les classes dominants s'ha anat mantenint aquest prejudici i, a més a més, les classes populars, per mimetisme, han arribat a participar-ne i considerar la nostra llengua més imperfecta que les altres, de categoria inferior i només vàlida per

a esser utilitzada en les relacions familiars i en les feines més "baixes".

Aquesta inexplicable situació ha estat possible gràcies a la política desculturitzadora duita a terme per les classes dirigents que s'han arribat a atrevir a divulgar teories mancades de tota base científica per a justificar, amb el beneplàcit de la majoria de les víctimes, la seva voluntat d'exterminar-nos com a poble.

Després de tants d'anys les continuades agressions que hem sofert han fet del nostre poble un poble insegur i desconixedor dels avantatges i de la necessitat que tenim de continuar avançant com a tal en el futur. Si volem contrarrestar plenament l'ús normal de la nostra llengua i les nostres formes pròpies de vida i, així, eliminar els complexos que, com a comunitat, ens han subordinat a una cultura i a una manera de ser que no són nostres.

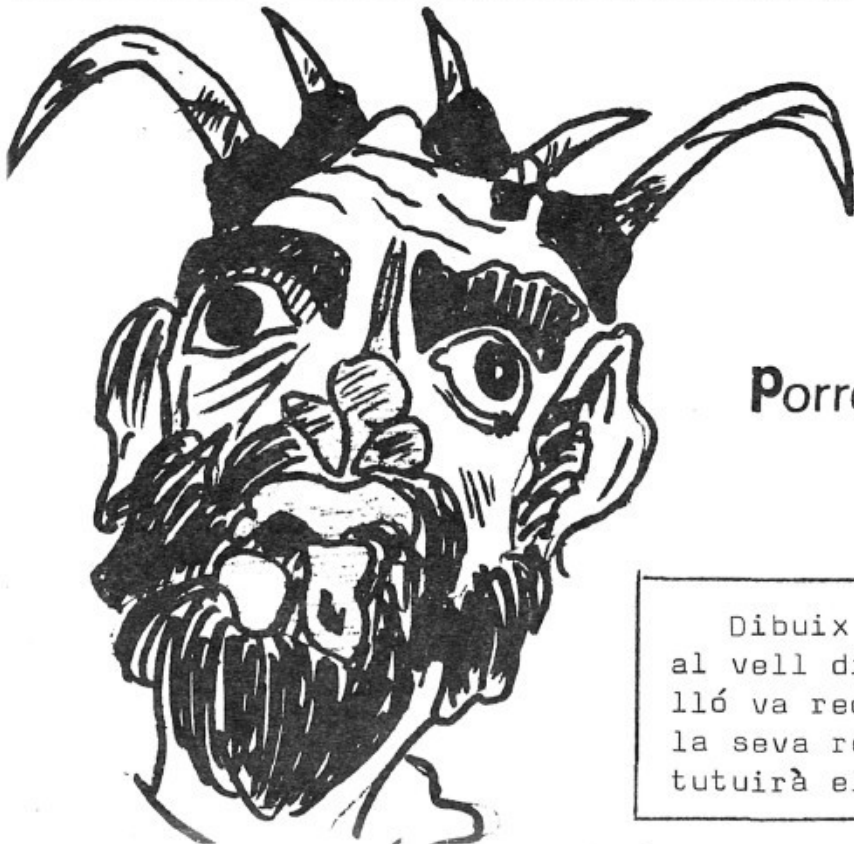
LA FESTA

La festa no ha de fer que únicament reclamem els nos-

tres drets aquest dia i la resta de l'any oblidem la tasca a fer entre tots, sinó que s'hauria de convertir en símbol del quefer diari i hauria de servir perquè, al manco un pic cada any, tots els pobles conjuntament col·laborin en una festa on reafirmem la voluntat de seguir essent mallorquins.

Per això l'Agrupació Cultural demana la participació de tots els porrerencs a la festa, els qui puguin organitzant o col·laborant en els actes, els qui no assistint-hi, perquè quedi ben patent, davant la resta de mallorquins, l'interés que Porreres té per la pervivència i revitalització de la nostra cultura.

Així com hem fet possible que una festa que celebrem cada any ("Sa Festa Pagesa") comenci a esser tradició, hem de donar a aquesta, que només podrem tornar a repetir a Porreres d'aquí a prop de setanta anys, la força i la importància que es mereix, és un compromís que, sense cap dubte, sabrem satisfer.

resposta de mallorca
al decret de nova
planta

Porreres, 17 d'agost de 1980

Dibuix de Guillem Torres, aproximació al vell dimoni porrerenc que Jaume Roselló va recuperar i del que reivindicam la seva restauració. Aquesta imatge constituirà el motiu anunciador de la Festa

ja he trobat el dimoni

Trescant fora de punt, a la fi he trobat el dimoni.

Me digueren que l'havien vist per Sa Pobla. M'havien dit que el dimoni tenia el cap esflorat, que ja no li quedava testa, i pensar que tot el banyam -perquè aquell dimoni sí que era un dimoni banyut- seria tot, tot a fer putes.

Però a la fi havia trobat el dimoni.

Era ahir, no és un dir, és veritat, que feia uns setanta anys que el Pare Riera (un felipneri manacorí que nomia Llorenç) movia les orelles, com deim per dir que actuava, feu o menà fer amb dispendis de la seva butxaca, moltes reformes i millores a l'Oratori de Sant Felip Neri i la construcció de la part nova del Convent -tot el que està encapsat a la capella de Lourdes, incloïts aquells dos quadres d'En Llorenç Cerdà-

Vestits per comèdies, sobretot un joc complet de capes i túniques per fer el "Rei Herodes", de poc valor material i menys de valor artístic, si bé, considerant tal com era aquells temps en que la gent només veia el que li posaven davant, constituïen un vertader museu de vestimenta antiga, encara que només fos gairebé còpia del deu de copa o del 12 de "bastos".

El Rei Herodes al final era raptat de viu en viu a dins l'infern per el mateix dimoni gros, perquè hi havia el dimoni gros i el dimoni petit, tot replet de flamarades amb uns colors

entre encens i romaní que l'hermano Josep tirava damunt caliu perquè la fumada fos més grossa, i de ver resultava un espectacle horripilant.

El dimoni era un cap que feu l'escultor Vadell per encàrrec del Pare Riera.

El dimoni gros era un cap bonyarrut i banyut, que asustava si sense esperar-ho te topaves amb ell.

He sentit a dir que era

"guapo" volent dir el bé que representava una figura diabòlica.

He sentit a dir que era lleig perquè tenint faccions humanes, les tenia monstruoses, com cal a Satanàs.

Aquest cap a més d'haver aguantat anys i més anys de representació del "Rei Herodes", l'han emprat moltes altres vegades en altres comèdies, disfressos i carrosses i inclús a vegades amb poca responsabilitat per actuacions particulars, acabant per estar el cap més de mig xapat pel front. Té banyes arrabassades, la barra esfondrada i la llengua esclafada. La part del coll i galtots i galamó si hagués corregut la dissort de la guillotina encara estaria més ben tractat. I a més el clotell i el cap aixafat.

Certament no han demostrat tenir molta responsabilitat els que han malmanat d'aquesta manera el dimoni gros de Sant Felip. Certament tots aquests objectes d'un valor material, històric o artístic haurien de tenir pany i clau, cloenda segura, perquè mans irres-

ponsables no destrueixin més de manera irreparable: un cadafal com el que teníem, artístic, que havia estat pedestal d'un torrent d'armonia i musicalitat de tota l'afició i professionalitat de tota nostra història pentagramal. Engronsadors de tota la baxulea d'escabotells que a la sortida de l'escola aferrats a les vergues de ferro transversals, tiranys i aguantadors de les barandilles grogues, festives, que tots trobàvem hermoses, i que està sepultat davall l'enrajolat del Quarter Vell. La més càlida enhorabona als aficients executadors de tals desastres.

Els caps dels gegants que, més que centenàriis resistidors de repúbliques i monarquies, serenes i soleiades i qualque brusca i tant, alegria del jovent, trastorn dels nins més pòrrucs que alçant la vista a l'aire pareixia havien d'esterenyinar els estels amb la seva cara gojosa, riolera, festiva, passejaven la seva ampla alegria per tot l'àmbit festiu, endomassat de paperines, perfums de mata i de pi, ara... Perquè recordar el que era,

si experts en la destrucció feren que allò no es pugui repetir mai. Un segell clou molts de llavis que no volen dir a on acabaren aquests símbols, i així mateix sé que el foc resolgué molt amb poc temps.

Hi ha moltes de coses que es resolgueren amb molt bona voluntat crec jo, ja que s'ha de creure això, mentres

no se demostrí el contrari, el mal és no poder constatar mai o quasi mai com, quan i perquè aquells determinats valors o objectes deixaren de...

Qui pot, espolsant papers vells, aficar-se dins manipulacions, quan ja des d'un principi està ben clar que que es feren tants embulls com pogueren, perquè com més embullada està la cosa més difícil és aclarir-la.

Sé d'uns penons que per les moltíssimes processons que es feien en aquells temps -que a algú sembla més bo, però que al menys era més tranquil- el penó de Sant Roc, de Sant Antoni, del Nom de Jesús, el penó del Nom de Maria, de Sant Josep, i me'n record que aquells homes lluitaven per

dur el penó ben dret i que amb qualque cop de vent ho havien de fer tot. Però quan demostraven la seva experiència era quan trobaven un fil d'electricitat que atravesava el carrer. Llavors la processó s'aturava i el Sr. Bartomeu de So N'Orell es treia el "bonete", perquè la senyal fos més visible, i els abandonats, vertaders atletes, fent us de bravor i maestria prenien força i amb una correguda ràpida i lleugera perquè al mateix temps aixecaven el penó, i la processó tornava a seguir al rítmic compàs del redoble, tum tum tururum, Déu vos salvi Maria en to major que ni el Primexer Major de La Seu ho hagués millorat. Idò de tot això tan sols un record, record que s'esvaeix, com se

fonia allunyant-se el truiet devot o meny devot del mirons i dels qui el feien.

El cas és que el cap del dimoni gros de Sant Felip el tenc jo i el vull arreglar, si trop qui vulgui pagar les despeses. Que quedi ben clar que després de reformat, ha de quedar en mans segures, que no s'emprí per fer por als petits. Vull i puc fer aquest treball, si bé no fa massa temps que a la cara m'han dit: som un benèfit perquè "si voleu que arregli o faci tal o qual, tant en vull i so no fora". Jo no perd doblers jugant a cartes o no les gast anant de putetes? Què?

Si a mi m'agada jugar amb la cara del dimoni només deman si hi ha interessats en això. Jo tenc el cap i no l'amollaré per ara.

Demà vos diré com està el dimoni i moltes coses més.

jaume rosselló

Al meu costat sent la gent que discuteix, uns volen que Monti-Sion sigui de l'església, altres de l'Adjuntament, el rector i el batlle s'escriuen, posen les seves opinions damunt uns papers, sense adonar-se'n que Monti-Sion es perdrà. Monti-Sion no és sols una ermita on hi pots anar a resar la Salve, o a prendre una copa. Monti-Sion és un puig on els ocells van a fer els nius damunt els pins, les oliveres i més arbres salvatges, no se n'adonen que cada dia hi ha menys arbres i també hi van menys ocells, sols veuen l'ermita

que queda de monti-sion?

o el que hi ha damunt l'ermita, no veuen que uns animals molt grossos, mecànics cada dia es mengen d'una manera afamada i rabiosa el puig. Encara m'en record que fa uns anys podies escampar la vista i veies una hermosa cresta d'arbres. Ara quan ja comences a pujar veus un forat gros enmig del puig i pots per tots els costats i una cadena amb un lleterero que diu: "prohibido el paso" I a la fi arribes a damunt de tot. Penses que aquí hi haurà una vista preciosa sí, però no te giris a darrera, mira a davant i veuràs els horts lleurats i sembrats, les possessions i els molins, i un parell de fàbriques, tot això dins el terme de Porreres, però es-

campant un poc més la vista veuràs Campos i la Colònia i a vegades Cabrera. Vas donant la volta i et trobes amb un puig pelat, mossegat i lleig com ell tot sol.

Si això és la vista de Monti-Sion de cada dia més lleig, no me puc explicar com abans de prendre's Monti-Sion de les mans, uns i altres, no miren i pensen com està quedant Monti-Sion. Per què quan senten un barribà i tot tremola no pensen que a l'instant li arribaran als ossos i no quedarà res més per rovegar? Si anan per aquest camí ni importarà que es barallin perquè Monti-Sion un matí quan ens aixecarem ja no en quedarà res.

Francesca Carmona.

sa pigota

Així, amb el nom dialectal mallorquí o "la verola" com es diu al Principat, s'anomena una de les lacres que ha patit la humanitat i de les poques que, al parèixer, el progrés ha fet desaparèixer per a bé i no per mal. Coneguda a Xina fa més de mil anys, descrita pel moro Razis en el segle desè va entrar a Europa amb les Creuades i a Amèrica amb els soldats d'en Cortés i va anar en augment fins que en el segle davuità matava a França a 30.000 persones anyalment, el que referit a una població de 20 milions de persones, una mortandat del 20%, i una vida mitja de 25 anys, representa quasi una quarta part de la gent "retada", les versallesques senyores ho devien haver de tapar amb polsets blancs, així com es posaven perruques per haver d'afeitar-se el cap per por dels pois. Encara nosaltres hem vist algun cas de gent "retada".

La lluita començà primer amb la variolització, que consistia en passar la malaltia lleugera, cosa que a més de perillosa tenia el defecte d'esser utilitzada solsament pels rics que es podien permetre el luxe d'estar uns quans mesos malalts.

Després amb la "vacunació" descoberta per Jenner l'any 1796 i que va suposar el trobar un tractament eficaç que va anar essent posat obligatori dins tots els estats -a Espanya ho és des de l'any 1903- fins que fa uns dos anys a Merka (Somalia) hi va haver el darrer cas conegut per malaltia. Cal dir emperò que a un hospital de Birmingham (Anglaterra) a partir d'un banc de virus, per a fer vacuna, es varen infectar un fotògraf i la seva mare, morint la darrera. Això ha fet pensar amb la reducció d'aquestes reserves únicament

a dos països del món, però cal pensar amb la bestialitat humana i que els països no voldran estar subjectes a la possibilitat d'una guerra bacteriològica futura que trobaria a la gent altra vegada desprovista de defenses, ja que ara -i malgrat que paradoxalment és una de les dues vacunes obligades a l'Estat Espanyol, essent l'altra contra el "garrotillo" des de 1943- ja no es vacuna, perquè de cada milió de vacunants hi ha un cas d'encefalitis mortal entre altres complicacions menys greus però més corrents.

Al qui li sembli la guerra bacteriològica una cosa monstruosa que pensi que ara ja es tenen bombes capaces de fer desaparèixer en un instant varies vegades totes les capitals d'Europa amb els milions de nins, al.lots, parelles, joves i vells; a més del Louvre, la Capella Sixtina, la Catedral de Colònia, el Ryjk smuseum, la National Galery, el British Museum, els Uffici, Villa Borghese, Barguel.lo o Brera, i mils i mils de coses més que seria impossible recuperar.

GUILLEM TORRES

Fragment de la caricatura d'En Gilari de l'any 1802, THE WONDERFUL EFFECTS OF THE NEW INOCULATION (els miraculosos efectes de la nova innoculació). Malgrat una dècima part dels morts d'Europa eren deguts a la pigota. Per una gent que no tenia "seguro" i per tant sols anava al metge quan tenia una malaltia molt greu i molt dolorosa, li tengué que caure "com una bomba" tenir que anar-hi bo.

LLUM D'OLI

Membre de PREMSA FORANA

Butlletí Informatiu de l'Agrupació Cultural de Porreres

Nº 8 Juny 1980

D.L. PM 76/1979 (Imprès en offset)

Edita: AGRUPACIO CULTURAL DE PORRERES. Queipo de Llano, 67.ler.

. Els articles publicats reflexen únicament l'opinió dels seus autors.

mostra de pintura

El curset de pintura començat el més d'octubre de l'any 1979, farà una mostra dels treballs realitzats al llarg d'aquest curs.

Aquest ha tengut una assistència regular de vuit persones. Les classes, a càrrec de Francesca Palerm, s'imparteixen els dilluns i els divendres de les 20,30 a les 22,00. Volem deixar constància de que el curset ha estat una bona experiència, esperant que el proper curs tengui continuïtat i augmenti l'assistència.

Per altra part, volem convidar a tots els que tenquin interès en assistir a les classes. A més d'assistir-hi i pintar, feim qualque bauxa. Vos esperam!!

El curset no s'aturarà durant l'estiu, temps que aprofitarem per anar a pintar a l'aire lliure.

Si voleu veure una mostra del que hem anat fent, els propers 4, 5, 6, 7, i 8 de juny exposarem a la sala de Cultura de "La Caixa".

ESCACS

L'ACTUACIO INDIVIDUAL ALS CAM CAMPIONATS DE MALLORCA.-

Estan jugant-se a l'hora d'escriure aquesta nota diverses competicions encara de tipus individual, a les que hi participen jugadors de la nostra secció. Ens referirem a les que han acabat, deixant de banda les finals. Podem dir que en línies generals l'actuació ha estat bona, si bé un grup dels nostres no tengué massa encerts a primera categoria, grup de Manacor, ocupant la part baixa de la classificació. Als alts també n'hi ha haguts.

Els resultats aconseguits foren aquests:

A Andratx Monagas fou 3er. amb 4,5 punts i Ripoll 4rt. amb la mateixa puntuació. A Manacor, Rosa Bauçà dins la segona categoria va quedar al 14è lloc amb 2,5 punts, que per esser el seu debut pot considerar-se acceptable. A categoria juvenil Jaume Cerdà fou 6é. amb 3,5 punts i Jaume Gil 9é. amb 3 punts i Gabriel Gornals 11é. amb 2,5 punts. A primera Bartomeu Roig aconseguí el segon lloc amb 6 punts, Estelrich 7é amb 4,5 punts, Barceló 12é. amb 4. Les posicions del 17 al 20 varen

esser per Gabriel Mora, Diego Toledo, Jordi Oliver i Jeroni Palerm. Monagas i Roig es classificaren per a la final de primera i Cerdà i Gil pujaren de categoria.

CAMPIONAT DE MALLORCA FEMENI

Aquesta temporada -per segona vegada dins la història dels escacs illencs- es torna organitzar el campionat de Mallorca de categoria femenina i com l'any anterior l'Agrupació Cultural de Porreres n'és protagonista d'aquest fet. Enguany emperò, totes les partides es jugaran al local social. Intervenien quatre jugadores federades: Francisca del Pozo i Antònia Rigo (ambdues de Felanitx); Margalida Fuster, de Manacor i la nostra Rosa Bauçà.

VIII TORNEIG SOCIAL

Des del passat dia 16 de maig s'està jugant la vuitena edició del torneig social d'escacs -el torneig de Porreres- que ja és un clàssic dins la competició local amb la seva corresponent importància, interès i lluita.

Hi participen els següents jugadors: Barceló, Torres, Cerdà, Gornals, Mora, Gil, Toledo, Oliver, Sorell i Palerm.

tauler d'avisos

- * EXPOSICIO DE LLIBRES INFANTILS EN CATALA. Del 5 al 8 de juny haurà al local social una mostra exhaustiva dels llibres infantils editats en català en col.laboració amb l'Obra Cultural Balear.
- * DIBUIXOS DELS AL.LOTS DELS COL.LEGIS PORRERENCOS. Aquestes dates també es muntarà una exposició de dibuixos fets pels alumnes dels col.legis "Verge de Monti-Sion" i "Nacional Mixte".
- * TAULA RODONA SOBRE L'ENSENYAMENT DEL CATALA A L'ESCOLA. Divendres dia 6 a les 21,30. Participaran: Jaume Oliver, Joana Borràs, Mercè Barceló i Joan Melià. Lloc: local social.

notes

PAGESOS I ESCOLARS VISITAREN SA CANOVA.-

La Caixa d'Estalvis "Sa Nostra" ens va comunicar que un nombrós grup de pagesos primer i després un altre d'estudiants de 8é. curs de les escoles de Porreres visitaren la finca i els cultius experimentals de Sa Canova (**terme de Sa Pobla**). Foren atesos per l'enginer tècnic agrícola de "Sa Nostra" Sr. Jaume Galmés. **Aquesta visita fou organitzada amb col.laboració de la Cambra Agrària.** A Sa Canova pogueren estudiar diversos planters de verdures amb tècniques noves, flors en hiverners i vàries varietats de blat i patata.

EL PRESSUPOST DE L'AJUNTAMENT: MES DE 20 MILIONS DE PESSETES.

El passat dia 28 d'abril en sessió extraordinària el ple de l'Ajuntament va aprovar el pressupost per l'any 1980 de caràcter ordinari, que importa la quantitat de 20 milions i mig de pessetes. Les partides més grosses són les de personal, obres públiques i manteniment de serveis. Per desgràcia l'apartat de cultura és molt minvat i tot incluint les festes no passa de les set-centes mil pts.

NOU CLUB DE CICLISME

Sembla que una nova entitat s'ha constituïda a la vila que es dedicarà a l'esport ciclista en general, el que suposa que n'hi haurà dos a Porreres, on pareix que l'afició a les bicicletes va en augment, sobre tot en quant a nombre de participants el que ens alegra. Sempre és millor que veure'l des de la barrera.

VIII diada de cant coral

El passat diumenge, 18 de maig va tenir lloc a Porreres la VIII DIADA DE CANT CORAL, organitzada per la Coral de Porreres.

S'inicià la jornada amb tallers instal·lats en el Col·legi Nacional -tallers són grups de cantaires de les distintes corals que assaïgen una sèrie de peces noves per després esser cantades en el concert- va tenir una durada de tres hores i malgrat el mal temps l'assistència de cantaires va esser nombrosa (uns 320 cantaires). Acabat el treball se dinar en el santuari de Montisyon.

El vespre a les 5 vengueren el darrer assaig per llavors a les 6 començar el concert.

La presentació a càrrec de Josep Miró va donar pas a l'actuació dels distintes grups:

-Taller de Polifonia Clàssica Espanyola (S.XVI).

"De la Virgen", d'Antonio Cabezón. Direcció, Francesc Batle.

-Taller de Música Polifònica Humorística.

1) "Viva, Viva!", de A. Salieri Cant desenfadat en forma de canon, a l'alegria del bon viure i del bon beure.

2) "Contrapunto Betiale a lla mente", de A. Banchieri.

Seguint la tònica de l'anterior, és una obra d'humor on se junten la pretesa serietat d'una melodia llatina, cantada per les veus greus dels homes, i els diferents crits d'animals.

3) "Si em casaré" popular menorquina harmonitzada per Mercadal.

Amb una melodia i trama harmònica prou senzilla fan escoltar al soïent els dubtes d'una fadrina davant del casament, llar?, que tot acabà amb un bon "sí".

-Taller Koday (1882-1964) autor húngaro dels nostres dies revitalitzà la música folklòrica de la seva terra i treballà dins el camp de la pedagogia musical.

1) "Stabat Mater", música religiosa d'intens dramatisme. Per a expressar-lo l'autor es recrea en l'harmonització en tant difícil i plena d'una melodia de marcat lirisme.

2) "Esti dal", és una melodia tendra i molt suau. Cansat de vagar per terres foresteres de mana el seu bon Déu: "donau-me una pàtria".

-Taller de Música Policoral.
1) "Magnificat", de J. Berthier. Obra d'estructures no gens complicades, escrita per a vuit o més cors. Es cantà a 6 cors. La seva grandiositat es deguda al nombre de cantaires que la interpreten.

2) "V'amo di core", de W.A. Mozart.

En forma de canon i per a tres cors és un cant a la vida alegre de l'amor.

Finalitzada l'actuació dels tallers, aprofitant un petit descans dels cantaires se va obsequiar amb una rajola, a la que figurava l'escut de Porreres i una petita inscripció, "a tots els directors de les corals" i també a Don Antoni Barceló, director del Col·legi Nacional i a Don Pere Torres, amb agraïment per l'hospedatge.

La segona part començà amb les distintes corals agrupades que cantaren cançons de caire popular i com a punt final totes les corals participants juntament amb la gran afluència de públic assistents, se cantà la Balanguera, d'Amadeu Vives, dirigida pel director de la Coral porrerenc Sebastia Melià, acompanyant a l'orgue Isabel Fiol.

Per a donar cloenda a la jornada, tots els cantaires varen esser obsequiats amb una bosseta d'albercocs secs, fruit de la nostra terra i elaborats per la "Cooperativa Agrícola de Porreres".

Des d'aquí un desig de continuïtat als cantaires porrerencs i, endavant!